

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Chrześcijańskie dziedzictwo duchowe narodów słowiańskich. Literatura. Kultura. Język”

W dniach 18–21 maja 2003 r. w Białymstoku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa nt. „Chrześcijańskie dziedzictwo duchowe narodów słowiańskich. Literatura. Kultura. Język”. Zorganizowały ją wspólnie Zakład Językoznawstwa Historycznego Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej, Zakład Literatury Oświecenia i Romantyzmu Instytutu Filologii Polskiej oraz Katedra Teologii Katolickiej i Katedra Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku.

W obradach uczestniczyło ponad 70-ciu prelegentów z Polski, Białorusi, Ukrainy, Rosji i Bułgarii. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu w Białymstoku, prof. dr hab. Marek Gębczyński. W swym wystąpieniu podkreślił on aktualność i wagę poruszanego zagadnienia a także wyraził poparcie i zadowolenie ze wspólnego dzieła jednostek uniwersytetu, będących organizatorami konferencji. Następnie rozpoczęło się posiedzenie plenarne, podczas którego z ciekawymi i wartościowymi wykładami wystąpili m.in. hierarchowie Kościoła katolickiego i prawosławnego. Ks. abp Jeremiasz (Wrocław) przybliżył uczestnikom temat *Chryścianizacja Słowian i jej znaczenie*, ks. bp Edward Ożorowski (Białystok) omówił w swoim referacie nazwy-pojęcia „*Mysterion*” i „*sacramentum*” jako klucz do rozumienia kultury Słowian – chrześcijan.

Rozległość tematu konferencji była motywacją do spojrzenia na to zagadnienie z różnych stron, stąd też obrady toczyły się w 4 sekcjach: historii, literatury, językoznawstwa i onomastyki.

Referaty wygłoszone w sekcji poświęconej zagadnieniom historii i kultury narodów słowiańskich traktowały przede wszystkim o głównych wyznaniach chrześcijańskich i wzajemnym przenikaniu ich kultur. Ks. Tadeusz Kasabula (Białystok) wystąpił z referatem *Drogi przenikania kultury zachodniosłowiańskiej na tereny Rusi Litewskiej w XIII–XIV w.*, Dariusz Kuźmina (Warszawa) analizował „*Ekumeniczne*” cechy katechizmów w XVI i na początku XVII wieku. Kilka wystąpień dotyczyło duchowości prawosławia: ks. archimandryta Paisjusz (Warszawa) *Tradycja duchowości wschodniej*, ks. Henryk Paprocki (Warszawa) *Teologia śpiewu cerkiewnego*, Antoni Mironowicz (Białystok) *Kultura prawosławna w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII w.*, ks. Anatol Szymaniuk (Warszawa) *Pojęcie soborowości w Cerkwi Prawosławnej*, Piotr Chomik (Białystok) *Drukarnie wileńskiego bractwa Św. Ducha w XVII wieku*, Urszula Pawluczuk (Białystok) *O życiu monastycznym w II Rzeczypospolitej* i in. Na uwagę zasługuje wystąpienie Canka Caneva (Lublin) *Funkcja Kaplicy Zamkowej w Lublinie w okresie Średniowiecza*.

W ramach obrad sekcji literaturoznawstwa wystąpili m.in.: Krzysztof Biliński (Wrocław) *Mesjanizm Wincentego Lutosławskiego – między chrześcijańską tradycją a herezją*, Zygmunt Zbyrowski (Warszawa) *Християнство в романе Бориса Пастернака „Доктор Живаго”*, Jarosław Poliszczuk (Kraków) *Kanon i apokryf. Postaci biblijne w literaturze ukraińskiej początku XX wieku / Канон і апокриф. Біблійні образи в українській літературі початку XX століття*, Ольга Шиліна (Sankt-Petersburg) *Християнська традиція в творчестве В. Высоцкого*. Liczna grupa prelegentów reprezentowała Uniwersytet w Białymstoku: Halina Krukowska *Chrześcijańska duchowość Adama Mickiewicza*, Wanda Supa *Literatura rosyjska XX wieku wobec sacrum chrześcijańskiego. Przegląd stanowisk*, Jolanta Sztachelska *Sienkiewiczowskie czytanie Biblii*, Anna Wydrycka *Genezis w liryce młodopolskiej*, Jarosław Ławski *Poetyka Księgi i mit Słowiańszczyzny w Prelekcjach paryskich Adama Mickiewicza*, Helena Smorczewska *Tematyka maryjna w poezji wschodniosłowiańskiego baroku*, Walentyna Jakimiuk *Sacrum a profanum w poemacie K. Fofanowa „Поэзия – бог”* i in.

Wiele uwagi poświęcono zagadnieniom językoznawstwa. Analizy wyodrębnionych grup słownictwa dotyczyły m.in. referaty: Marii Żurek (Kielce) *„Pokój temu domowi!” / „Мир дому сему!”* Chrześcijańskie formuły grzecznościowe z kompo-

nentem „pokój” / „mup” w języku polskim i rosyjskim, Agnieszki Szczaus (Szczecin) *Wyrazy złożone z komponentem bog- w historii polszczyzny*, Izabeli Winiarskiej (Warszawa) *Wzory pobożności protestanckiej w świetle religijnego słownictwa polskich kalwinistów w XVI i XVII wieku*, Włodzimierza Wysoczańskiego (Wrocław) *Lingwonimy – wyznaczniki tożsamości w nazwach własnego i obcego etnolektu*, Bogumiła Ostrowskiego (Kraków) *Słowiańskie kontynuanty leksykalne z psł. pierwiastkiem *svęt-*, Ireny Łukaszuk (Białystok) *Nazwy pieczywa rytualnego i obrzędowego w języku rosyjskim (geneza i pochodzenie) na tle języków słowiańskich*, Krzysztofa Rutkowskiego (Białystok) *Mała litera jako środek pejoratywizacji leksyki konfesyjnej w języku rosyjskim okresu radzieckiego*. Doskonałymi studiami na temat translacji biblijnych były wystąpienia ks. Antoniego Troniny (Lublin) *Kochanowskiego przekład Psalmów. Uwagi biblistów* oraz ks. Wojciecha Michniewicza (Białystok) *Semityzmy biblijne w Wujkowym przekładzie Pisma Świętego na język polski*.

Bogate tradycje mają badania nad pierwiastkami chrześcijańskimi w słowiańskiej onomastyce. Temu zagadnieniu poświęcili swe wystąpienia m.in. Liljana Dmitrova-Todorova (Sofia) analizując elementy religijne w onimii bułgarskiej, Edward Breza (Gdańsk) prezentując *Polskie nazwiska od hagionimów cerkiewnych* czy Elżbieta Borysiak (Kraków) wygłaszając referat *Najświętsi, święci i błogosławieni we współczesnej plateonimii polskiej*.

Konferencja stała się nie tylko wspaniałą okazją do podzielenia się spostrzeżeniami naukowymi, wymiany poglądów i ich konfrontacji. Uczestnicy dzięki bogatemu programowi kulturoznawczemu mieli możliwość bezpośredniego zetknięcia się i doświadczenia chrześcijańskiego dziedzictwa duchowego na Podlasiu, uczestnicząc w katolickiej mszy świętej i liturgii prawosławnej, słuchając koncertu finałowego Międzynarodowego Festiwalu „Hajnowskie Dni Muzyki Cerkiewnej” czy zwiedzając Klasztor Zwiastowania NMP w Supraślu i Sanktuarium w Świętej Wodzie. Również studenci wnieśli swój wkład w tę wspaniałą „ucztnę” duchową: Koło Naukowe Rusycystów przygotowało uczestnikom konferencji program poetycko-muzyczny, a seminarzyści Katolickiego Seminarium Duchownego w Białymstoku wystąpili ze spektaklem.

Referaty ogłoszone w czasie obrad, jak również zgłoszone, ale nie odczytane z powodu nieobecności autorów, zostaną opublikowane w zbiorze materiałów po-konferencyjnych.

Anna Rygorowicz
Białystok